

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Словотвір і текст

Освітня програма 035.01 *“Українська мова і література” (другий
магістерський рівень)*

Спеціальність 035 *“Філологія”*

Галузь знань 03 *Гуманітарні науки*

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2018 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	“Словотвір і текст”
Викладач	доктор філологічних наук, професор Ірещук Василь Васильович
Контактний телефон викладача	050-519-18-67
E-mail викладача	ukrinst.pu.if@gmail.com
Формат дисципліни	денна
Обсяг дисципліни	90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення загальнометодологічних аспектів індивідуальних магістерських проектів
2. Анотація до курсу	
Функціональний підхід до мовних явищ, посилення уваги до міждисциплінарних проблем зумовили актуалізацію низки проблем, які в рамках структурно-системного аналізу не могли бути поставлені або не отримували задовільного розв’язання. Однією з таких є співвідношення, взаємозв’язки і взаємозумовленості тексту і лексичної деривації. Проблематика “текст і словотвір” постала в результаті зіткнення, пересікання, взаємодії різних розділів сучасної науки про мову, позначеної функціоналізмом, комунікативним аспектом бачення свого об’єкта. З одного боку, текстознавство, еволюціонізуючи в окресленні й визначенні предмета дослідження, трактує текст як “об’єднану смисловим зв’язком послідовність знакових одиниць, основними властивостями якої є зв’язність і цілісність”. Правила породження й функціонування одиниць тексту, як і тексту в цілому, забезпечуються різними формально-семантичними категоріями. Аналізуючи їх, правомірно з’ясувати можливості і значення словотворчих засобів у конструюванні й сприйманні тексту і його одиниць – висловлювань. Пропонований курс ознайомлює магістрантів із можливостями словотворчих одиниць усіх рівнів (від елементарних до комплексних) у процесах породження і структурування тексту. Вивчення проблеми “словотвір і текст” поглибить теоретичну і практичну підготовку магістрів в ділянці як текстознавства, так і дериватології, сформує у них низку інтегральних, загальних та фахових компетентностей, необхідних у науково-дослідній, навчально-методичній та практичній діяльності філолога-україніста.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета курсу – з’ясувати можливості та значення словотвірних засобів у конструюванні й сприйманні тексту і його одиниць-висловлювань. Поглибити знання магістрантів у ділянці текстоорієнтованих потенцій словотвірних одиниць і категорій. Основні цілі вивчення курсу: – встановити основні категорії тексту та засоби їх реалізації; – окреслити текстоорієнтовані функції елементарних словотвірних одиниць; – визначити потенції похідного слова в процесах породження тексту; – охарактеризувати текстотворчі функції комплексних одиниць словотвору; – з’ясувати особливості творення конотативного компонента семантики тексту.	
4. Результати навчання (компетентності)	
У результаті вивчення курсу студент повинен набути таких компетентностей: – здатність працювати індивідуально, у парах і в групах, а також критично і логічно мислити; – здатність визначати текстові категорії, релевантні з погляду їх реалізації дериваційними засобами; – здатність виявляти можливості елементарних словотвірних одиниць в організації тексту;	

– здатність встановлювати текстолінгвістичні потенції похідних слів як основних одиниць словотвору; – здатність окреслювати текстоорієнтовані функції комплексних словотвірних одиниць; – здатність характеризувати словотвірні засоби формування суб'єктивної модальності тексту; – здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного матеріалу; – здатність застосовувати поглиблені знання для розв'язання професійних завдань.					
5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття				Загальна кількість годин	
лекції				18	
семінарські заняття / практичні / лабораторні				12	
самостійна робота				60	
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
I	035 Філологія 035.01 Українська мова і література	2		Вибірковий	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Категорії тексту з погляду їх реалізації словотвірними засобами. 1.Поняття тексту в сучасній лінгвістиці. 2.Головні ознаки тексту. 3.Зв'язність тексту. Когезія. 4.Прогресія тексту. 5.Цілісність тексту. Когерентність. 6.Суб'єктивна модальність тексту.	лекція	1, 2, 12.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела		протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2. Елементарні словотвірні одиниці у структуруванні тексту. 1.Лексикалізація словотворчих афіксів. Текстоорієнтована актуалізація дериваційних морфем. 3.Текстозумовлена актуалізація твірних основ композитів. 4.Текстотворчі функції	лекція	2, 5, 7, 10.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела		протягом семестру згідно з розкладом занять

актуалізованих морфем.					
Тема 3. Похідні слова в текстотворенні. 1.Деривати як текстові номінації. 2.Семантична компресія похідних слів у тексті. 3. Текстотворчі функції синтаксичних дериватів.	лекція	2, 8, 10, 11, 15, 17.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела		протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 4. Текстотвірні функції словотворчої пари “твірне – похідне”. 1.Словотвірна пара “твірне-похідне” в реалізації анафоричних та катафоричних зв’язків у тексті. 2. Словотвірна крос-референція в тексті. 3. Словотвірна пара “твірне-похідне” як засіб реалізації комунікативної перспективи в тексті, зміни темо-рематичних ланцюжків.	лекція	2, 4, 11, 13, 14, 15.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела		протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Текстотворча функція словотвірного типу і словотвірної категорії. 1.Парадигматична природа словотвірного типу і словотвірної категорії і синтагматична природа тексту: чи можлива їх взаємодія? 2.Можливості дериватів одного словотвірного типу в реалізації когезії тексту. 3.Похідні одного словотвірного типу в формуванні суб’єктивної текстової модальності. 4.Текстоорієнтовані функції словотвірної категорії.	лекція	2, 8, 10, 11, 13.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела		протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 6. Текстотворча функція словотвірного гнізда і словотвірної парадигми.	лекція	2, 6, 8, 9.	2 год опрацювати відповідні		протягом семестру згідно з розкладом занять

1.Конструктивна роль словотвірного гнізда в організації тексту. 2.Компоненти словотвірного гнізда в реалізації когезії тексту. 3.Словотвірне гніздо як засіб формування когерентності тексту. 4.Текстотворчі функції словотвірної парадигми.			наукові джерела		
Тема 7. Системний спосіб творення конотативного компонента семантики тексту. 1.Деривати з суфіксами суб'єктивної оцінки у творенні суб'єктивної модальності тексту. 2.Іменникові деривати у формуванні конотативного компонента семантики. 3.Текстоорієнтовані функції прикметникових та прислівникових дериватів з суфіксами суб'єктивної оцінки. 4.Комплексне використання різночастиномовних дериватів із суфіксами суб'єктивної оцінки в експресивізації тексту.	лекція	2, 3, 6, 16.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела		протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 8. Оказіональний словотвір в експресивізації тексту. 1.Сутність okazіональності у словотворі. 2.Типологія okazіональних дериватів. 3.Словотвірні okazіоналізми у формуванні конотативного компоненту тематики тексту.	лекція	2, 10, 16.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела		протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 9. Функціонування словотвірних одиниць і суб'єктивна модальність. 1.Специфічне текстове	лекція	2, 10, 16.	2 год опрацювати відповідні		протягом семестру згідно з розкладом занять

використання дериваційних одиниць як засіб експресивізації тексту. 2.Текстове використання виокремлених словотворчих формантів із структури слова для створення необхідної конотації. 3.Використання чинника словотвірної мотивації для формування конотативного компонента текстової семантики. 4.Деривати із протилежними за значенням словотвірними формантами як засіб експресивізації тексту. 5.Текстозумовлена словотвірна паронімія. 6.Інші види текстозумовленого використання словотвірних одиниць.			наукові джерела		
Практичні заняття					
Тема 1. Основні категорії тексту, значущі з погляду реалізації їх словотвірними одиницями. 1.Визначити значення терміна “лінгвістика тексту”. Сформулюйте й обґрунтуйте предмет сучасної лінгвістики тексту. 2.Зв’язність як одна з основних ознак тексту. 3.Прогресія тексту. 4.Цілісність і смислова єдність тексту.	практичне заняття	1, 2, 12.	2 год	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
5.Практична робота з аналізу текстів з погляду визначення його основних ознак, значущих для реалізації їх словотвірними засобами.	самостійна робота		6 год	5 балів	
Тема 2. Елементарні дериваційні одиниці та похідні слова в текстотворенні.	практичне заняття	2, 5, 7, 8, 10, 11, 15.	2 год	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

1.Виокремлення дериваційних морфем та частин композитів із структури слова в текстотворенні. 2.Текстозумовлена актуалізація словотвірних морфем. 3.Похідні слова як текстові номінації. 4.Семантична конденсація дериватів і її роль у текстотворенні. 5.Синтаксичні деривати у процесі породження тексту.			наукові джерела		
6.Практична робота з аналізу текстів щодо виявлення текстотворчих функцій дериваційних морфем і похідних слів.	самостійна робота		6 год	5 балів	
Тема 3. Словотвірна пара “твірне-похідне” в процесі породження тексту. 1.Словотвірна пара “твірне-похідне” в забезпеченні зв’язності тексту. 2.Словотвірна пара “твірне-похідне” в реалізації крос-референції. 3. Словотвірна пара “твірне-похідне” і комунікативна перспектива в тексті.	практичне заняття	2, 4, 11, 13, 14, 15.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
4. Практична робота з аналізу текстів щодо використання словотвірної пари “твірне-похідне” в текстотворенні.	самостійна робота		6 год	5 балів	
Тема 4. Текстоорієнтовані потенції комплексних словотвірних одиниць. 1.Парадигматичні комплексні словотвірні одиниці і текст. 2.Словотвірний тип у текстотворенні. 3.Текстозумовлені функції словотвірної категорії. 4.Конструктивна роль	практичне заняття	2, 8, 10, 11, 13.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

словотвірного гнізда та словотвірної парадигми в породженні тексту.					
5. Практична робота з аналізу текстів щодо використання дериватів комплексних словотвірних одиниць (словотвірного типу, словотвірної категорії, словотвірного гнізда, словотвірної парадигми) і словотвірної категорії в текстотворчих функціях.	самостійна робота		6 год	5 балів	
Тема 5. Узуальний та оказіональний прийоми творення конотативного компонента семантики тексту. 1. Використання дериватів із суфіксами суб'єктивної оцінки для експресивізації тексту. 2. Комплексне використання різночастиномовних похідних слів для формування конотативного компонента семантики тексту. 3. Текстотвірні функції словотворчих оказіоналізмів.	практичне заняття	2, 3, 6, 10, 16.	2 год опрацювати відповідні наукові джерела	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
4. Практична робота з аналізу текстів щодо використання узуального та оказіонального прийомів формування суб'єктивної модальності тексту.	самостійна робота		6 год	5 балів	
Тема 6. Функціонування словотвірних одиниць і суб'єктивна модальність тексту. 1. Творення конотативного компонента семантики тексту шляхом специфічного використання дериваційних одиниць. 2. Чинник словотвірної мотивації в	практичне заняття	2, 10, 16	2 год опрацювати відповідні наукові джерела	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

текстотворенні. 3.Деривати контрарними, синонімічними, паронімічними значенням дериваційними формантами як засіб формування конотативного компонента семантики тексту.	3 <
---	--

8. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту. Підручник. Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 2016. 314 с.
2. Грещук О.Б. Словотвір у процесі породження тексту / О. Б. Грещук. АКД. – Івано-Франківськ, 1996.
3. Грещук О.Б. Текстоорієнтовані функції словотвірних одиниць у романах П.Загребельного “Диво”, “Смерть у Києві”, “Євпраксія” // Актуальні проблеми словотвору. – Івано-Франківськ, 2002.
4. Грещук О.Б. Текстотворчі функції словотвірної пари “твірне-похідне” // Мовознавство, № 1, 1997.
5. Грещук В. Виокремлення і лексикалізація словотворчих формантів як текстотворчий засіб / В. В. Грещук. Історія та функціонування граматичної системи української мови. – Черкаси. – 2006.
6. Грещук В. Словотвірні одиниці в текстотворенні малої прози Івана Франка. Машинопис, 2017 (здано до друку).
7. Грещук В. Текстоорієнтована актуалізація дериваційних морфем // Граматичні студії : зб. наук. праць / Донецький національний університет імені Василя Стуса : наук. ред. А.П. Загнітко. – Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. Вип. 3.
8. Грещук В. Словотвір у текстотворенні // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Вип. 70. – Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 2019. С. 43-51.
9. Грещук В., Грещук О. Словотвір і художній текст // Василь Стефаник – художник слова. Івано-Франківськ : Плай, 1996.
10. Земская Е. Словообразование и текст // Вопросы языкознания, № 6, 1990.
11. Кубрякова Е. Типы языковых значений: Семантика производного слова. – М., 1981.
12. Лукин В.А. Художественный текст: Основы лингвистической теории. Аналитический минимум. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2005.

Додаткова

13. Мурясов Р. Словообразование и теория номинализации // Вопросы языкознания, №2, 1989.
14. Сахарный Л. Словообразование в речевой деятельности. – АДД. – Л., 1989.
15. Шадрин В. О текстообразующих функциях производных слов в английском языке // Вопросы анализа специального текста, Уфа, 1987.
16. Чабаненко В. Основи мовної експресії. – К., 1984.
17. Полюжин М.М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. – Ужгород : Видавництво “Закарпаття”, 1999.

Викладач доктор філологічних наук, професор *Грещук Василь Васильович*